

משנת הספורנו על הקמת מדינת ישראל בארץ ישראל – זמן קיבוץ גלויות

בדורנו אנו, עומדים אנו תמוהים נוכח מציאות מורכבת ומעורפלת, מצד אחד, עינינו רואות אור הגאולה הבוקע ועולה, שיבת בנים לגבולם, ופריחת ארץ ישראל כחזון הנביאים. ומאידך, ענני ערפל מכסים, עזות מצח ורשעים המכעיסים, והמקדש לב ארץ ישראל עדיין חסר. לבבות רבים תמוהים, מהו מעמדם של ישראל כיום האם גלות בתוך גאולה היא, או שמא גאולה בתוך גלות. לפניכם נבאר את משנתו של רבינו עובדיה ספורנו זצ"ל, המגלה את שיטתו לאורך יותר מעשרים פרקים בספר תהלים ובמקומות נוספים, בעניין כל מה שמתרחש בזמננו, ומהו תפקידנו בזמן הזה.

דברי הספורנו

להלן לשון הספורנו, מבלי להוסיף דבר משלי:

הקדמה לתהלים: חלק החמישי שם מזמורים מבשר על קיבוץ גלויות גאולה משעבוד מלכיות, מפלת גוג ומגוג, ותשועת המשיח, עם תודות ושיר חדש ותפילת על רבים שיזכו לזה, וחש עתידות למו.

מזמור צ"ה: זה המזמור נאמר על קיבוץ גלויות הקודם לימות המשיח למען יוכלו המון ישראל לשוב בו בתשובה כמבואר ביחזקאל. ואמר, **לכו נרננה לד'** – אתם בני קיבוץ גלות, **לכו נרננה** בקול תודה על שהוציאנו מקרב האומות, **נריעה** – תרועת מלך שגבר על צבאות מעלה שזה עשה נגד המערכות, **בואו נשתחוה ונכרעה** – אתם פדויי ד' **בואו ונשתחוה** להודות לשמו עתה על אשר גמלנו, **וצאן ידו** – לשמרנו מן האומות, היום בקיבוץ גלויות. **אל תקשו לבבכם** – לכן אתם בני קיבוץ גלויות אל תהיו כמותם שמעו בקולו להביט נפלאות מתורתו ומצוותיו ולא יגזור עליכם שלא תזכו לימות המשיח כמו שגזר על דור המדבר שלא יכנסו לארץ.

מזמור צ"ו: גם זה המזמור נאמר על קיבוץ גלויות ואמר, **שירו לה' שיר חדש** – שיחדש עולמו על אופן יותר נאות ממה שהיה עד הנה בפרט אחר המבול כאמרו השמים החדשים וארץ החדשה ובזה **שירו לה' כל הארץ** כי יועיל זה לכל המין האנושי, **שירו לה' ברכו שמו** – שהטיב בקיבוץ נדחים, **בשרו** – שיביא משיחו ויושיע,

מזמור ק"א: בזה המזמור הודיע המלך דוד טוב דרכיו כשבקש להשיג את רוח הקודש להזהיר בני קיבוץ גלויות וכל חפץ לזכות לימות המשיח שילכו בדרכיו כאמרו זכריה יב, ח והיה הנכשל בהם ביום ההוא כדוד. אמר, **לדוד מזמור חסד ומשפט אשירה לך ד' אזמרה**.

מזמור ק"ב: זה המזמור תפלה בלשון בני קיבוץ גלויות שיתפללו על התשועה ואמר, **תפלה לעני כי יעטף** – מיראת גוג ומגוג וחבלי משיח, **שמעה תפילתי** – למהר התשועה, **ושועתי** – בעת צרת גוג ומגוג וחבלי משיח, **ימי כצל נטוי** – עתה בקיבוץ גלויות ימי הם כמו הצל ההויה בנטיית סדין שהוא אוהל עראי וכן אני ממתין מיום ליום מלחמת גוג ומגוג וחבלי משיח, **ואני כעשב איבש** – אולי אמות לפני יום התשועה.

מזמור ק"ז: זה המזמור אמר המשורר בלשון בני קיבוץ גלויות שיראו מלחמת גוג ומגוג והתשועה ממנה ואמר שיאמרו אותם הנגאלים אז כי אמנם ד' צריכים להודות כמבואר במזמור וכולם קרו לישראל ועל כולם יודו בקיבוץ גלויות הנגאלים משעבוד מלכיות כי במלחמת גוג ומגוג יאבדו רשעי האומות ופושעי ישראל שלא עשו תשובה בימי קיבוץ גלויות וממנה יושעו הנשוארים וכי ראוי גם לבני הגולה להתבונן בכל אלה. ואמר, **יאמרו גאולי ד'** בקיבוץ גלויות, **אשר גאלם** – משעבוד מלכיות. **ישם מדבר** – ארץ ישראל שהיתה מדבר כאמרו (ויקרא כו לב) והשמתי אני את הארץ, **ישם אותה לאגם מים, ויושב שם רעבים** – שבי הגולה וירבו מאד – יותר מהראוי בטבע. **וימעטו** – במלחמת גוג ומגוג שיאבדו רבים מישראל, **מעוצר רעה ויגון** – שלא שבו אל ד' בכל לב בזמן קיבוץ גלויות וחירותם משעבוד גלויות אבל פנו איש לבצעו כמנהגם כאמרו עושה מקנה וקנין יושב על טבור הארץ. **וישם כצאן משפחות** – המשפחות הנשוארות מישראל ירבה אותם כצאן כאמרו עוד זאת אדרוש לבית ישראל ארבה אותם כצאן אדם. **יראו** – בשוב ד' שבות ציון וירם קרן משיחו.

משנת הספורנו על הקמת מדינת ישראל בארץ ישראל – זמן קיבוץ גלויות

מזמור ק"ח: בזה המזמור התפלל המשורר על קיבוץ גלויות ועל ראשי הדור אז שיוכלו לתקן מעוות ההמון. **אעירה** – ואקרב בתפילתי ביאת קיבוץ גלויות שהוא שחר ותחלת אורם של ישראל. **אודך בעמים** – יהי רצון שאודך בביאת קיבוץ גלויות, **ואזמרך** – אזמר לך בשיר חדש על גאולתנו משעבוד מלכיות. **למען יחלצון ידידיך** – משעבוד מלכיות.

מזמור ק"י: זה המזמור חיבר המשורר על המשיח ואמר, **נאם ה' לאדוני שב לימיני** – לא תגלה עדיין אבל תשב לימיני ומלאכי השרת על שמאלי, **עד אשית אויביך** – גוג ומגוג.

מזמור קט"ז: בזה המזמור דבר המשורר על חורבן בית שני וקבוץ גלויות קודם ימות המשיח והתפלל עליהם. **דלותי** – בדעת אף על פי כן. **ולי יהושיע** – בקיבוץ גלויות. **שובי נפשי** – בקיבוץ גלויות הנזכר. **מה אשיב לה'** – בקיבוץ גלויות, **כל תגמולוהי עלי** – בימי הגלו ובתשועה ממנו, **כוס ישועות אשא** – יהי רצון שאשא כוס ישועות מהירות כמו השתיה שתהיה מהרה כן אזכה מהרה לישועת קיבוץ גלויות ולישועת ימות המשיח. **פתחת למוסרי** – בקיבוץ גלויות משעבוד מלכיות.

מזמור קי"ז: **שבחוהו** – על מה שהטיב, **כי גבר עלינו חסדו** – בקיבוץ גלויות ובישועת המשיח.

מזמור קי"ט: בזה המזמור הנעשה באלף בית אמר דוד המלך שהתורה האלוקית היא דרך החיים מכוון לאשר את ישראל לחיי עולם ובקש רחמים על עצמו ועל ישראל מאת האל יתברך וכו', וכאשר ברוח הקדש ניבא וראה את צרת שעבוד גלות ואת קבוץ גלויות ומלחמת גוג וחבלי משיח וישועתו עמד והתפלל בזה על כולם. **הושיעני** – בקיבוץ גלויות, **ואשמרה עדותיך** – שלא אתערב בנכרים. **רחוק מרשעים ישועה** – כי ישועת המשיח דבר רחוק מרשעים כאמרו כי הוא כמו אש מצרף כסף וזה **כי חוקך לא דרשו** בימי קיבוץ גלויות. **תאבתי לישועתך** – מן האומות, **ותורתך** – שהבטיחה בזה כאמרו ושב וקבצך (דברים ל' ג') היא שעשועי שישעשעו נפשי שהיא מתאוה לזה.

מזמור קכ"ד: **נפשנו כצפור נמלטה** – שגזר אחרי כן שההורג את היהודי יהרג, ועתה בקיבוץ גלויות, **הפת נשבר** – שנתמלאת סאתם של אותם אומות העולם ואבדו, **ואנחנו נמלטנו** – משעבודם בזה לא בזכותנו, והנה, **עזרנו** – שלא יכלו קום עוד עלינו הוא, **בשם ה' עושה שמים וארץ** – שיפקוד על צבא המרום ועל מלכי האדמה.

מזמור קכ"ה: בזה המזמור התפלל המשורר על בני קיבוץ גלויות שלא יוסיף הא-ל להגלותם ויסיר מתוכם את עובדי כוכבים שלא יסיתו את ההמון ויטו לבבם לדעותם. **הבוטחים בה'** – יושבים באין חומה בקיבוץ גלויות יהיה רצון שיהיו, **כהר ציון** – כמו שיהיה הר ציון לימות המשיח, **לא ימוט לעולם ישב** – אפילו במלחמת גוג כאמרו ויתר העם לא יכרת מן העיר. **והמטים** – את לבבם למינות ואל דעות האומות ומטים לב ההמון, **בעקלקלותם** – על דרך הניצוץ, **יוליכם ה'** – לאבדון, **את פועלי האון** – עם רשעי אומות העולם באופן שיהיה, **שלום על ישראל** – ולא יהיה עוד מחלוקת ביניהם.

מזמור קכ"ו: בזה המזמור התפלל המשורר שיזכו להיות בקיבוץ גלויות גם בלתי ראויים לזה. אמר, **בשוב ד' את שיבת ציון** – שבקיבוץ גלויות, **היינו כחולמים** – יראה בעינינו שקרה לנו כמו שיקרה לחולם הרואה בחלומו דברים שהיו נמנעים אצלו בהקיץ וכן, **ימלא שחוק פינו** – ימלא בלתי תערוכן יגון כאמרו ונסו יגון ואנחה.

מזמור קכ"ז: בזה המזמור הזהיר המשורר לבני קבוץ גלויות עושים מקנה וקנין כי אמנם לא יספיק הזריזות לקבץ הממון ולשמרו אם לא תהיה שם השגחה אלוקית עוזרת לזה. **אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו אם ה' לא ישמר עיר** – וכן הענין בשמירת העיר שלא תהיה נשמרת מכל מזיק זולתי בהשכחה אלקית עוזרת לזה ובכן ראוי להתפלל אליו שיעזור וישמור.

מזמור קכ"ח: בזה המזמור הזהיר המשורר לבני קיבוץ גלויות שלא יהי רב השתדלותם בקיבוץ הממון אבל יהיה בתורה ובמצוות ובגדול בנים לזה כי בזה יזכו לימות המשיח.

משנת הספורנו על הקמת מדינת ישראל בארץ ישראל – זמן קיבוץ גלויות

מזמור קל"ד: בזה המזמור מזהיר המשורר את בני קיבוץ גלויות שיתפללו שתשוב השכינה לבית המקדש. **הנה ברכו את ד' כל עבדי ד' – הנה אתם, עתה עבדי ד' ולא עבדי האומות, ברכו את ד' על שהוציא אתכם משעבוד גלויות. העומדים בבית ה' בלילות – אתם תופשי התורה העומדים בבית המקדש גם בלילות לעסוק בתורה, שאו ידיכם קודש – בתפילה אל מקום המקדש, וברכו את ד' על שהטיב. וברכו כמו כן ואמרו, יברכך ה' מציון – בהגלות משיחו שם.**

מזמור קל"ה: בזה המזמור הזהיר המשורר את תופשי התורה בדור קיבוץ גלויות ללמד דעת את העם ולהכינם לימות המשיח בתורה ובמעשים טובים ולא יסופו עם רשעים עובדי כוכבים ביום הדין ובימות המשיח ויתפלל עליהם בסוף כמאמרו ד' שמך לעולם, ואמר, **הללויה – על שהטיב לישראל בעת הגלות גם שלא היה אז השם שלם שלא מאסם לכלותם בידי האומות העומדות בכל יום ויום עלינו לכלותינו והללו עתה בקיבוץ גלויות את שם ה' שהוא שם שלם והוא עמכם במדת רחמים, הללו עבדי ה' – שאינכם עוד עבדי האומות. הללו כי טוב ה' – עתה שהוציא אתכם משעבוד מלכיות, זמרו לשמו כי נעים – כי חפץ חסד הוא והוציא אתכם מיד האומות כדי שתוכלו לשוב תשובה ולעסוק בתורה ובמצות ותזכו לימות המשיח ולחיי העולם הבא ולא תהיו מן הנספים, ברוך ה' מציון – יהי רצון שיהיה ברוך מציון ששם יגלה המשיח.**

מזמור קל"ח: **ותושיעני ימינך – בקיבוץ גלויות, ה' יגמר בעדי – התשועה של קיבוץ גלויות בביאת משיח.**

מזמור ק"מ: אחרי ששם המחבר בזה הספר מזמורים מחוברים על אודות קיבוץ גלויות וימות המשיח אשר במ תהיה תשועה לישראל אחר גלויות ורעות רבות וצרות כי בקיבוץ גלויות יצאו משעבוד מלכויות ובביאת המשיח יאבד גוג ומגוג ויגדל כבוד ישראל לעד שם המחבר הנזכר קצת מזמורים שחבר דוד על עצמו בזמן שגברו עליו צרות רדיפת שאול בכל תוקף וזה היה מעט קודם זמן הצלחתו אשר בה מלך ראשונה בחברון על יהודה לבדו ואח"כ מלך על ישראל כי אמנם כן יקרה לישראל בקיבוץ גלויות ובביאת המשיח.

מזמור קמ"ב: ושם המחבר זה המזמור בזה המקום אחר מזמורי קיבוץ גלויות וימות המשיח כי כן יקרה להם אחר רוב צרות הגלות במלחמת גוג שיפלו במכמוריו רבים מפושעי ישראל כאמרו ויצא חצי העיר בגולה וישארו צדיקי הדור כאמרו ביום ההוא יגן ד' בעד יושב ירושלים והיה הנכשל בהם ביום ההוא כדוד ובית דוד כאלקים. **בי יכתירו צדיקים –** יפרסמו את כתר מלכותך שתצילני נגד הטבע והמערכת ויאמרו כי מאד נעלית על כל אלקים וכן יקרה לישראל בקיבוץ גלויות ובישועת המשיח שתהיה תשועתי נגד הטבע והמערכת אחר יאוש כל תקוה זולתו.

מזמור קמ"ה: **סומך ה' לכל הנופלים –** גם שהם נופלים בגלות הוא יסמכם בקיבוץ גלויות, **וזוקף לכל הכפופים –** והוא יהיה זוקף כפופים במלחמת גוג בימות המשיח ויולך אותם קוממיות. **ואת שועתם ישמע –** בשעבוד מלכויות והיה לדיין ושופט, **ויושיעם –** בקיבוץ גלויות, ואז יהיה, **שומר ה' את כל אוהביו –** ממלחמת גוג ומגוג, **תהלת ה' ידבר פי –** לימות המשיח.

מזמור קמ"ז: בזה המזמור חזר המשורר להודות לאל יתברך על קבוץ גלויות שיוציא משעבוד מלכויות.

ובחמשה חומשי תורה, מצינו עוד כמה נקודת במשנת הספורנו, עה"פ "והיה זרעך כעפר הארץ ופרצת" (בראשית פרק כ"ח י"ד) כתב הספורנו: אחר שיהיה זרעך כעפר הארץ כענין ותשימי כארץ גיור וכחוץ לעוברים (ישעיהו נ"א כ"ג) וזה שיהיו בתכלית השפלות אז תפרוץ בארץ אשר אתה שוכב עליה בכל צד ימה וקדמה וצפונה ונגבה כי אמנם תשועת האל העתידה תהיה אחר רב שפלות ישראל ההוא היום בגלותם אשר כמוהו לא נהיה, כמו שאמרו זכרונם לברכה (סנהדרין) אם ראית דור שצרות רבות באות עליו כנהר, חכה לו, שנאמר כי יבא כנהר צר וסמיך ליה ובא לציון גואל (ישעיהו נ"ט, י"ט - כ").

משנת הספורנו על הקמת מדינת ישראל בארץ ישראל – זמן קיבוץ גלויות

בדברים (ל, ג - ה) מובא שלשה פסוקים על שיבת ישראל לארצם אחר גלותם: "ושב ה' אלקיך את שבותך ורחמך ושב וקבצך מכל העמים אשר הפיצך ה' אלקיך שמה: אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך ה' אלקיך ומשם יקחך: והביאך ה' אלקיך אל הארץ אשר ירשו אבותיך וירשתה והטיבך והרבך מאבותיך". ולא מבואר שם מי הוא שיקבץ נדחי ישראל, ובתרגום יונתן כתב על פסוק ד' אם יהיה נדחך בקצה השמים: "אין יהון מבדריכון בסיפי שמיא מתמן יכנוש יתכון מימרא דה' אלהכון על ידי דאליהו כהנא רבא ומתמן יקרב יתכון על ידי דמלכא משיח". הרי רק שיקבוץ גלויות השלימה מכל ישראל יהיה ע"י משיח, והספורנו כתב שם בפסוק ג', "ושב וקבצך, בקבוץ גלויות", ואתיא הטיב לפי שיטתו, שקודם יהיה קיבוץ גלויות, וזאת יהיה ע"י הקב"ה בעצמו שיעורר לעלות, ואז יהיה תקופת קיבוץ גלויות, ואחר כך יהיה הקיבוץ השלימה ע"י משיח צדקינו כמו שכתב התרגום יונתן.

ובפירושו לשיר השירים כתב הספורנו לאמור:

פ"ז י"ב: **לכה דודי נצא השדה** - לשוח בשדה בקיבוץ גלויות, **נלינה בכפרים** - כאמרו יושבים באין חומה וברית ודלתיים אין להם (יחזקאל לח יא).

פ"ח ד': **השבעתי אתכם** - שלא ימהר גוג ומגוג לבוא ולבטל. **מי זאת עולה מן המדבר** - יאמר האל יתברך מה היה לה לזאת העולה ממצרים ומבבל, שהיו כמו מדבר לא אדם בו, **מתרפקת** - מכה את עצמה ומתאוננת, **על דודה** - על איחור ביאת המשיח. **אחות לנו קטנה** - משיב האל יתברך הנה את מצטערת על איחור שריית שכינתי בתוכך וביאת משיחי הנה אפילו בקיבוץ גלויות תהיה עדת הצדיקים מועטת, **ושדים אין לה** - אפילו אותם המועטים אינם מלמדים דעת את העם ובלתי מוחים להשיב מעוון בהיות ההמון אז כולו עוסק בחיי שעה בלבד כאמרו עושה מקנה וקנין (יחזקאל לח יב). **מה נעשה לאחותנו** - אני ומשיחי כי גם המשיח הוא כמו אש מצרף כסף (מלאכי ג ב-ג), **אם חומה היא** - הנה אם יהיה זכותם מספיק להגן על דורם - **נבנה עליה טירת כסף** - נבנה בית המקדש של כסף שלא תשלוט בו האש **ואם דלת הוא** - שלא יסגרו דלת בעדם ולא יחושו לתיקון ההמון, **נצור עליה לוח ארז** - נעשה להם בית המדרש של עץ ארז נכבד ולא יבנה בית המקדש בזכותם. **אני חומה** - משיבה עדת ההמון אני השתדלתי במעשי גם בגלות להיות חומה להגן מצרת האויבים, **ושדי** - חכמי המורים, **כמגדלות** - כמגדל עוז להגן ולהיות בית מנוס מכל צרה בתפילותם, **אז הייתי** - ובכן הייתי כמוצאת שלום גם שהיתה עת צרה לכן עתה ראוי שנזכה בזה לביאת משיחנו. **כרם היה לשלמה** - משיב המלך המשיח הנה כרם היה לשלמה המלך הקדוש, **בבעל המון** - כי כרם ה' צבאות בית ישראל, **נתן את הכרם לנוטרים** - לחכמי הדור, **איש יביא בפריו אלף כסף** - כדי שכל אחד מהם יעמיד תלמידים הרבה יגדיל תורה ויאדיר, והנה, **כרמי שלי** - אותם חכמי הדור שהם שלי ורואי פני הם בלבד לפני שיזכו לעמוד בהראותי כי לא השתדלו להעמיד אשכולות ובכן תלמידיהם מעטים. וכו', **ברח דודי** - משיבה קהלת יעקב כולה אתה דודי המשיח מאחר שרצון המלך הקדוש להרבות תלמידי חכמים, מהר אתה ביאתך אל הר ציון זה, ותדע אותנו דעה והשכל לרצון לפניו. **על הרי בשמים** - הר ציון שהוא בית מלכות לבית דוד, והר הבית אשר שם סנהדרי גדולה.

דיון במשנת הספורנו

חזות קשה יש להעיר במשנתו של הספורנו בעניין מהותם של ימי קיבוץ גלויות, דבריו סתרי אהדדי ומצריכים תלמוד. הנה בהרבה מקומות מבאר הספורנו דתכלית ימי קיבוץ גלויות וההצלה משעבוד מלכויות היא כדי ליתן ריוח וזמן לישראל לשוב בתשובה שלמה, למען יזכו לבוא אל המנוחה ואל הנחלה בימות המשיח. ועוד האריך להדגיש כי חובה מוחלטת מוטלת על עובדי ה' להודות ולהלל לשמו יתברך על שהוציאם משעבוד לחירות ומאפילה לאור גדול, בהיותם בני חורין לקיים התורה והמצוות באין מפריע מתחת יד האומות. ומאידך גיסא, חיל ורעדה יאחזון למקרא דבריו בהם ניבא וכתב שבאותו הזמן של קיבוץ גלויות ירבו הרשעים והפושעים בישראל, ועדת הצדיקים תהא מועטת עד שכתב שאותם שלא ישובו בתשובה עתידים ליאבד חלילה עם הגויים, והביא על זה מקרא מלא (זכריה יד, ב): "ויצא חצי העיר בגולה". ואם כנים הדברים, קשה מאוד, מאחר שמציאות הדור ההוא תהיה שרויה ברובה בריבוי רשעים מחרפי מערכות אלקים, אשר מטבע הדברים יצרו לצדיקים ויהיו מכשול ואבן נגף בפני שמירת התורה והמצוות (כמו שהיה

משנת הספורנו על הקמת מדינת ישראל בארץ ישראל – זמן קיבוץ גלויות

בעוונותינו הרבים בימי בית ראשון ושני), איך הגדיר הספורנו זמן זה כ"זמן המסוגל לתשובה וקיום המצוות". ואפי' אם תימצא לומר שהזמן מסוגל בעיקר לרשעים, שניתנה להם הזדמנות לפרוש מטומאת הגויים ולשוב, אכתי קשה למה חזר והדגיש הספורנו שהצדיקים ועובדי ה' צריכים להודות לה' על הזמן הזה בשלמא להודות על עצם הישיבה בארץ הקדושה ומצוות יישוב המעולה ניהא, אך הספורנו הדגיש שההודאה היא על היציאה משעבוד לגאולה. ואם גאולה זו מביאה עמה צרות רוחניות מבית, ושלטון של ריבוי רשעים המיצרים לצדיקים, מה יתרון לצדיק בהחלפת שעבוד הגויים בשעבוד פושעי ישראל.

ונלענ"ד ליישב מבוכה זו בשני אופנים,

א. הנה עיקר צער הגלות ועיקר שמחת הגאולה אינם נמדדים רק לפי הנוחות הפיזית או המצב המוסרי הגלוי של הפרטים, אלא מצד שורשם הרוחני בעולמות העליונים. הרי לן מדברי חז"ל והמקובלים ש"שכינתא בגלותא", וכי השכינה הקדושה היא כנסת ישראל. ממילא, כל זמן שישראל נתונים למשיסה ותחת יד האומות, השכינה כביכול מוטלת בעפר. ברגע שהגיע עת דודים וזכו ישראל לקיבוץ גלויות וליציאה לחירות מצפרי הגויים, הרי זו ממש "התקוממות השכינה מעפרה". ואף על פי שבעוונותינו הרבים רוב העם עדיין פושעים ורחוקים מתורה, מכל מקום כלל גדול בדינו (סנהדרין מד): "ישראל אף על פי שחטא ישראל הוא", ועצם עליית קרנם של ישראל בעולם מהווה קידוש השם ורוממות לשכינה. ואחר שעיקר תפילתנו וכיסופינו הם על גלות השכינה, הרי כשהיא יוצאת מן המיצר עלינו להודות ולהלל בכל לב, ואף על פי שהדבר נעשה עדיין בבחינת "הסתר פנים" ותחת שלטון ריבוי הרשעים, עצם פתיחת השערים היא השמחה הגדולה.

ב. עוד יש להוסיף נקודה עמוקה ברובד הנפש, חירותו של עם אינה נמדדת רק בכלים פוליטיים חיצוניים, אלא היא מושג נפשי ורוחני עמוק המשנה את כל מהות האדם. בחוץ לארץ, גם אם ישב היהודי בשלווה, הרי הוא כמהגר החי בתוך תרבות זרה, וכל הגדרת יהדותו היא כ"לעומת" הגוי, מתוך צמצום והתגוננות. לעומת זאת, בארץ ישראל, עצם המציאות שהעם יושב ברשות עצמו ובשליטתו, פועלת פעולה סגולית ונפשית כבירה על הלכי רוחו של האדם. נמצא אפוא, שאף על פי שבפועל ישנם רשעים רבים ועמם אנו מנהלים מערכות פנים אל פנים, מכל מקום עצם הריבונות היהודית משפיעה על נפש הפרט ומאפשרת לו להיות "יהודי טבעי" ומחובר לשורשו, ללא המחיצות והלחצים התרבותיים של הגויים. ודבר זה אנו חזים בעינינו בזמן הזה, אשר אנשי התורה והמצוות השוכנים בארץ הקודש, עבודת השם שלהם נעשית מתוך גדלות מוחין, עצמאיות וטבעיות רוחנית שאין דוגמתה בחוץ לארץ. ועל חירות נפשית ותשתית כבירה זו אשר דוד המלך ע"ה התאוה והשתוקק לראותה חובה עלינו לשבח ולפאר למי שהגיענו לזמן הזה.

היוצא מכל זה, יסודות משנת הספורנו לגבי הגאולה השלמה ותפקידינו לזמננו:

א, קודם ביאת המשיח, תהיה תקופה של קיבוץ גלויות, שבה ישובו בני ישראל לארץ ישראל. (הקדמה, צ"ה, צ"ו, ק"ז, ק"י, ועוד).

ב, מהות תקופת קיבוץ הגלויות היא יציאה משעבוד מלכויות לחירות. (הקדמה, צ"ה, ק"ז, ח"ח, קט"ז, קכ"ד, קל"ד, קל"ה, ק"מ, קמ"ה, קמ"ז).

ג, תפקיד הדור בתקופה זו הוא לשוב בתשובה שלמה, ולהכין עצמם לקבלת פני משיח צדקנו. לשם כך, הפריש אותנו הקב"ה מהשפעת האומות כדי לא להתערב עמהם. (צ"ה, ק"א, קי"ט).

ד, בימי קיבוץ הגלויות, יחדש הקדוש ברוך הוא את עולמו בשפע רב וברוחה שלא היו כמותם, ואף עולם הצומח ישנה את טבעו {ודבר זה מתקיים לנגד עינינו, כאשר העידן הטכנולוגי מביא לעולם נוחות מופלגת, וכן בעולם החקלאות ישנם חידושים עצומים כגון גדול צמחים על מים}. (צ"ו).

ה, בתקופת קיבוץ הגלויות יהיה הרבה רשעים, ועדת הצדיקים תהיה מועטת. עליהם לשוב בתשובה, שכן מי שלא ישוב, עלול להיספות חלילה עם רשעי הגויים בעת מפלת גוג ומגוג. (ק"ז, קכ"ה, קל"ה, קמ"ב, שיר השירים פ"ח).

ו, יזכו לקיבוץ גלויות אע"פ שלא יהיה ראויים לזה (קכ"ו).

משנת הספורנו על הקמת מדינת ישראל בארץ ישראל – זמן קיבוץ גלויות

ז, דוד המלך התאוה לזמן הזה של קיבוץ גלויות. (ק"ט).

ח, בזמנינו ימי קיבוץ גלויות מנהיג הקב"ה את ישראל במדת הרחמים. (קל"ה).

ט, חובה גדולה להודות ולהלל לה' יתברך על שהגיענו לזמן הזה, להוציאנו לחירות עולם. (צ"ה, צ"ו, ק"ז, ק"ח, קט"ז, קי"ז, קל"ד, קל"ה, קמ"ז).

י, תקופת קיבוץ הגלויות ושיבת ציון תחל דווקא לאחר שיהיו ישראל מושפלים עד עפר {ודבר זה נתקיים בנו בעוונותינו הרבים לאחר חורבן מלחמת העולם השנייה}. (פירושו על התורה בראשית).

י"א, יש להיזהר שלא להפוך את קיבוץ הממון וצבירת העושר לעיקר השאיפה ואזהרה זו מכוונת אף לאדם ההולך בדרך התורה והמצוות. עיקר המגמה צריך להיות עסק התורה והמצוות וגידול בנים ובנות, כדי שיהיו מוכנים לימות המשיח. (ק"א, קכ"ח).

י"ב, אין להסתפק בנחמה של החירות הפיזית מיד הגויים לבדה, אלא יש להפיל תחינה ולבקש על בניין בית המקדש. (קל"ד).

י"ג, אחריות כפולה ומכופלת מוטלת על מנהיגי הדור, להנהיג את העם בדרך התורה והמצוות, ולהרביץ תורה לתלמידים רבים, כדי שיזכו כולם להקביל פני משיח. (ק"ח, קל"ה, שיר השירים פ"ח).

י"ד, לאחר שלב קיבוץ גלויות, תתחולל מלחמת גוג ומגוג, והצדיקים יינצלו ממנה. (הקדמה, ק"ב, ק"ז, קי"ט, ק"מ, קמ"ה).

ט"ו, ביאת המשיח והתגלותו תהיה כדי להצילנו ממלחמת גוג ומגוג, ואז ירים ה' קרן משיחו. (קל"ח, ק"מ).